
Muslimer och politik i Göteborg

**En rapport om sunnimuslimers politiska
ställningstaganden i Göteborg med omnejd**

Muslimsk samarbetskommitté Göteborg

6 september 2018

URVAL AV RESULTATEN

81%

är oroliga för islamofobi
i samhället

47%

av muslimska kvinnor
har inget förtroende för
att politiker bryr sig om
muslimska frågor

52%

har aldrig tidigare röstat
i Sverige

1/3

anser att frågan om vård och omsorg är en av de viktigaste frågorna

54%

har lite eller inget
förtroende för
kommunens arbete mot
extremism

6%

är medlemmar i ett
politiskt parti

19%

uppges att de inte
kommer att rösta under
valet 2018

1/2

anser att skolfrågan är en av de viktigaste frågorna

INTRODUKTION

Det finns idag ett växande intresse i både den politiska sfären såväl som den sociala i frågor som berör islam och muslimer. Under valrörelsen 2018 har muslimer och islam förekommit i stort sett alla diskussioner hos samtliga partier parallellt med en enorm medierapportering kring frågor som på olika sätt associeras till islam och muslimer. Politiska begrepp som tidigare inte funnits har myntats och använts av politiker, så som "shariapoliser" och "no-go-zoner" i ett samtalsklimat där muslimer allt mer beskrivits som ett problem. Frågor om hedersvåld och extremism har varvats med bildsättningar och symbolbeskrivningar som kopplar samman dessa fenomen med normativa muslimska fromhetstecken och handlingar, som till exempel slöjan och bönen. Debatten kring muslimer och islam i Sverige har i stor utsträckning varit i linje med den utveckling som skett i stora delar av västvärlden där muslimer och muslimska ideal har sammankopplats med problem och förstörelse (Ahmed & Matthes, 2017).

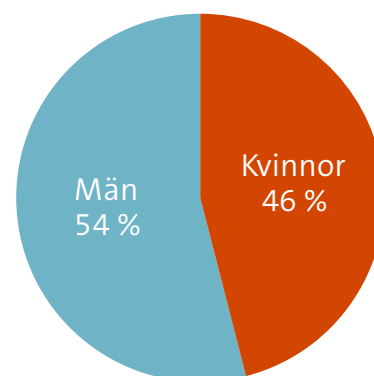
I vissa sammanhang har personer som själva identifierar sig som muslimer gett ekologiska för negativa föreställningar om islam och muslimer. Dessa personer har på olika sätt gjort sig till representanter för den påstådda "tysta majoriteten muslimer" och utan krav på vetenskaplighet, empiri och bevis kunnat påstå saker om islam och muslimer. Under 2017 så dominerade dessa individer debatten i Sverige (Aziz, 2018).

Det är till denna bakgrund som denna rapport framställts. Kommittén har tillsammans utformat en enkätundersökning som har besvarats av 256 muslimer bosatta i Göteborgs stad med omnejd. Syftet med enkäten har varit att kartlägga vilka politiska frågor som muslimer i Göteborg bedömer som viktiga. Urvalet har baserats på det sunnimuslimska samfundet och indikerar alltså vad just detta samfund i Göteborg med omnejd tycker. Vår förhoppning är att rapportens förmedling av dessa resultat utgör ett första stadium för kommande studier kring samma tema.

*Muslimsk samarbetskommitté Göteborg
6 september 2018*

METOD

Rapporten bygger på en enkät som utformats av Muslimska samarbetskommitté Göteborg i samråd med olika muslimska företrädare. Den överväldigande delen av svaren kommer från personliga möten med respondenterna. Utöver dessa gjordes ett fåtal insamlingar av svar via telefon och ett mindre antal nätbaserade sådana. Totalt har 256 personer svarat, och av dessa är cirka hälften kvinnor (46 procent). Majoriteten av dem som svarat är i åldersgruppen 18–54 år medan 7 procent av de svarande är äldre än 54 år. Alla svar har samlats in mellan 24 augusti–2 september 2018. Urvalet gjordes slumpmässigt och för den majoritet av svaren som är personliga möten gjordes detta genom att man stod utanför de två största moskéerna i Göteborg under två fredagsböner.

Enkätens utformning baserades på dels de ämnen och teman som är vanligt förekommande inom politiken men även de frågor som debatterats frekvent under valåret 2018. Frågorna relaterade till Göteborg är utformade utifrån de sakfrågor som varit vanligt förekommande i de politiska samtal som förts i staden under valåret. Frågor som är specifika för muslimer har tagits fram tillsammans med företrädare för de muslimska samfundet. De frågor som ställdes var följande:

- Är du med i ett politiskt parti?
- Har du tidigare röstat i Sverige?
- Kommer du att rösta i år?
- Hur mycket känner du att du vet om de olika partiernas åsikter?
- Vilka tre frågor är viktigast för dig? (18 förslag på politiska områden)
- Ranka dessa sakfrågor nedan utifrån hur viktiga de är för dig (se sidan 6)
- Hur viktig är frågan om religiösa friskolor för dig?
- Hur viktigt är det för dig att muslimska församlingar och föreningar får statliga och kommunala bidrag?
- Hur stort förtroende har du för kommunens arbete mot våldsbejakande extremism?
- Hur stort förtroende har du för att politiker bryr sig om frågor som är viktiga för svenska muslimer?
- Oroar du dig för islamofobi i samhället?

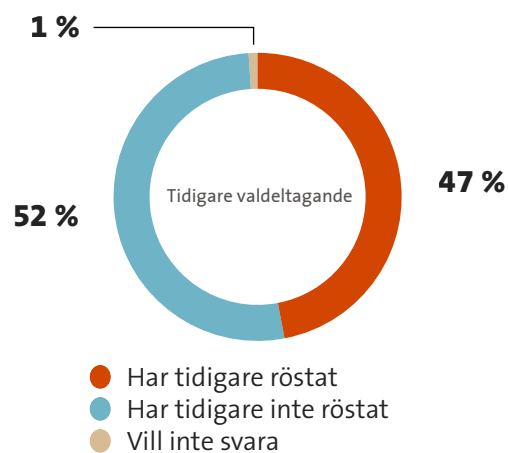
Rapporten gör inte anspråk på fullkomlighet och ett av de brister som enkäten har är definitioner. Vid frågan om extremism fick vi dels till oss att man tyckte att staden bemött nazismen bra men att man demoniserat muslimer genom svepande anklagelser om extremism. Med andra ord tyckte man att staden hanterat högerextremism bra men använt muslimsk extremism som ett sätt att attackera muslimer i allmänhet. Vissa avbröt också intervjun när frågan om extremism kom på tal och man upplevde frågan som stötande och kränkande. När frågan utformades avsågs 'våldsbejakande islamistisk extremism', och bristen på tydlig definition skapade en viss förvirring. En annan aspekt som bör framföras är tidsbegränsningen i utformningen, genomförandet och analyseringen av resultaten. Vi utvecklar våra resonemang kring rapporten och dess utförande i diskussionen, tillsammans med rekommendationer för vidare undersökningar.

RESULTAT

I den här sektionen redogörs de resultat som enkäten har fått fram.

Tidigare valdeltagande

Av de svarande har 52 procent inte tidigare röstat i Sverige. Denna siffra kan delvis bero på att man inte varit bosatt i Sverige tillräckligt länge. När man exkluderar åldersgrupp 18-24, där många är förstagångsväljare, så sjunker den siffran till 42 procent, vilket fortfarande utgör en väldigt hög andel.

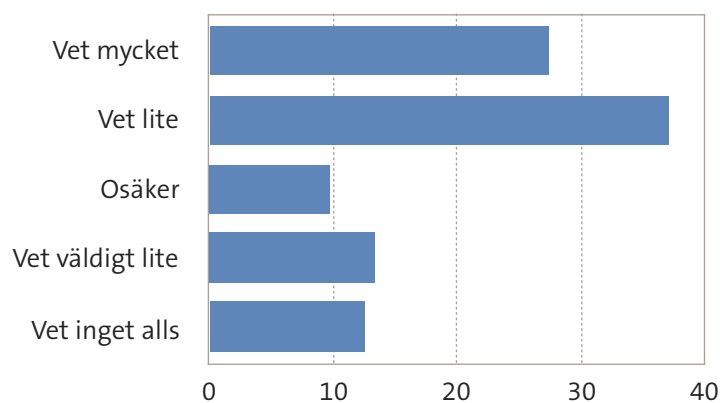
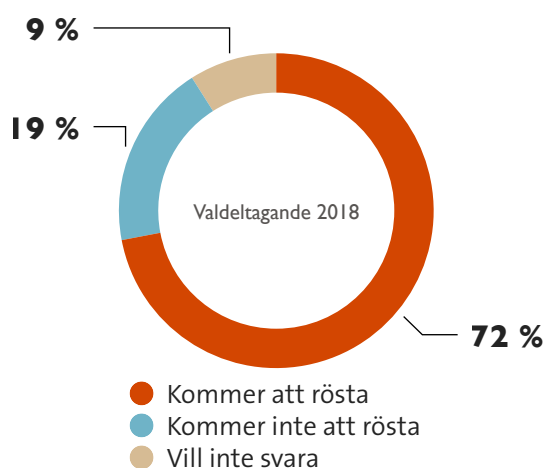

Medlemskap i politiska partier

Endast 6 procent uppger att de är med i ett politiskt parti, antingen som medlemmar eller som aktiva medlemmar och politiker.

Valdeltagande 2018

19 procent svarar att de inte kommer att rösta i år och 9 procent har valt att inte svara. Denna siffra är hög i jämförelse med hela befolkningen. I det senaste riksdagsvalet avstod 14 procent av den röstberättigade befolkningen från att rösta (SCB).

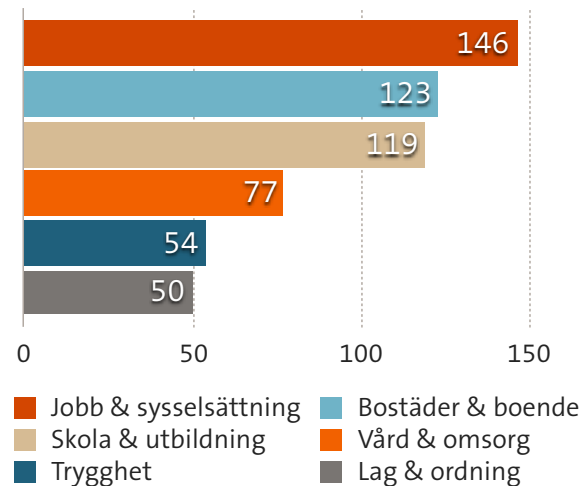
Kännedom om politiska partiers åsikter

27 procent har svarat att de "vet mycket" om de olika partiernas åsikter. 37 procent har svarat att de "vet lite" om de olika partiernas åsikter.

Viktigaste frågorna för enkätdeltagarna

Jobb och sysselsättning, bostäder och boende samt skola och utbildning är i särklass de viktigaste frågorna för de tillfrågade. Dessa tre frågor är viktigast hos alla svarsgrupper (oavsett ålder och kön), förutom gruppen 65 år och äldre. Där ersattes frågan om *skola och utbildning* med *vård och omsorg*. Andra frågor som också rankas högt totalt sett är *vård och omsorg, trygghet* och *lag och ordning*.

Tre viktigaste frågor (antal som valt respektive kategori)

Rankning av sakfrågor som debatterats i Göteborg

Enkätens respondenter blev tillfrågade att ranka sju sakfrågor som varit förekommande i den politiska debatten i Göteborg utifrån hur viktiga sakfrågorna var för dem. Rankningens resultat blev följande, där numrering 1 är viktigast och 7 minst viktig:

Nr	Sakfråga	Rankningspoäng
1	Bostäder	5,96
2	Trygghet	4,98
3	Skolresultaten	4,95
4	Miljöfrågor	4,38
5	Västlänken	3,10
6	Extremism	2,71
7	Hedersvåld	1,91

Rangordningen blir detsamma om man enbart beaktar kvinnornas svar så väl som enbart männens svar.

Frågor specifika för det muslimska samfundet

Kommande frågor berör specifikt frågor som är relevanta för muslimer bosatta i Göteborg. Frågorna utformades tillsammans med företrädare för moskéer i Göteborg.

Religiösa friskolor

90 procent anser att frågan om religiösa friskolor var viktig eller mycket viktig.

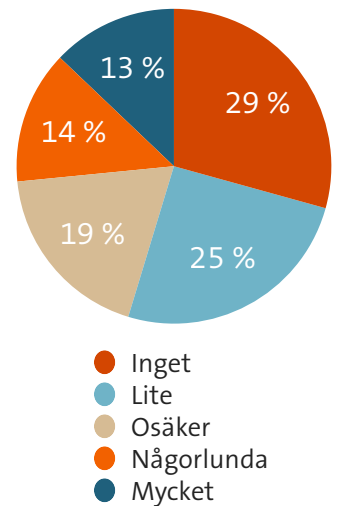
Kommunalt eller statligt stöd till muslimska församlingar och föreningar

89 procent anser att frågan om statligt och/eller kommunalt stöd till muslimska församlingar och föreningar var viktig eller mycket viktig.

Förtroende för kommunens arbete emot våldsbejakande extremism

Totalt svarar 54 procent att de har lite eller inget förtroende för arbetet, 19 procent svarar att de ej vet eller var osäkra. Delar man upp frågan via kön så har 58 procent av kvinnorna uppgett att de har lite eller inget förtroende medan motsvarande siffra för männen låg på 52 procent. Nästan var tredje enkättagare har alltså inget förtroende för kommunens arbete mot våldsbejakande extremism.

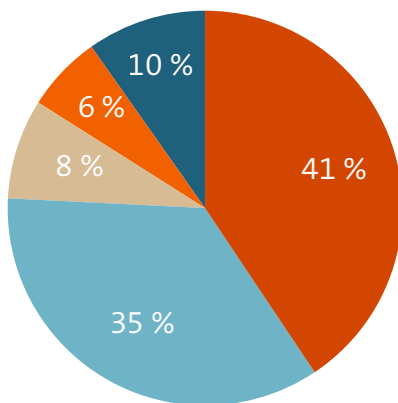
Hur stort förtroende har du för kommunens arbete mot våldsbejakande extremism?

Hur stort förtroende har du för att politiker bryr sig om frågor som är viktiga för svenska muslimer?

Förtroende för politiker i muslimska sakfrågor

Totalt uppger 76 procent av dem tillfrågade att de har inget eller lite förtroende för politiker i dessa frågor. Bland kvinnorna har 47 procent inget förtroende för politiker i frågor som är viktiga för svenska muslimer och bland männen är motsvarande siffra 36 procent. 41 procent uppger att de har inget förtroende alls.

Oro för islamofobi i samhället

81 procent svarar att de är mycket eller någorlunda oroliga för islamofobi i samhället.

DISKUSSION

Resultaten i denna rapport visar en stor kontrast till den rådande debatt som finns kring muslimer och islam i Sverige. Medan många debatter fokuserar på att sammankoppla muslimer och islam med samhällsproblem och därmed rikta ljuset på ett politiserande av moraliska problem, indikerar rapporten istället att svenska muslimer oroar sig för islamofobi och materiella förutsättningar så som bostad och ekonomi. Den debatt som pågår i Sverige där muslimer förknippas med fenomen som hedersvåld och extremism har många implikationer. Dels finns det en risk för att de bristande materiella förutsättningarna bortförklaras som ett resultat av en bristande kulturell kompass hos muslimer. Med andra ord finns risken att den politiska viljan stannar vid att villkora levnadsvillkor för muslimer med att först diskutera hedersvåld och extremism. Nog går dessa processer att göra parallellt, men sådana exempel är frånvarande i den nuvarande kontexten och som rapporten ger indikationer på så saknas ett förtroende för både politiken och för kommunens arbete med just extremism. Dessutom rankas hedersvåld som den sakfråga som anses vara minst viktig bland de nämnda sakfrågorna.

Om dessa resultat är generaliserbara till alla muslimska samfund i Sverige är omöjligt att säga. Men om så vore fallet skulle detta innebära att samhället i stort behöver adressera dessa frågor. Svenska politiker bör lyfta islamofobi som ett hot mot demokratin och lyfta dess materiella konsekvenser, så som arbetslöshet, trångboddhet, boendesegregation (Göteborgsbladet, 2018). Muslimer utgör enligt flera uppgifter en av Sveriges större inofficiella minoriteter. Det exakta antalet muslimer i Sverige är svårt att veta på grund av bristande data, men forskaren Tobias Hübinette har uppskattat antalet muslimer i Sverige till ungefär en miljon invånare (Hübinette, 2017).

I resultaten framgår att kvinnor både har mindre förtroende för politiker och för kommunens arbete mot våldsbejakande extremism. Dessa resultat går ihop med tidigare forskning som gjorts på området, där muslimska kvinnors erfarenhet av islamofobi och sexism skapat en ohållbar situation för dem (se t ex rapporten *Forgotten Women*). Muslimska kvinnor får i media sällan framföra sina egna röster själva. Detta påvisas i en undersökning från 2015 som visade att endast 3 av 72 debattartiklar om slöjan var skrivna av muslimska kvinnor med hijab (Aziz, 2015). Valåret 2018 har i stora drag fortsatt samma mönster; män och kvinnor som varken har erfarenhet av hijab eller bär den själva uttalar sig som dess vara och icke-vara.

Under insamlingen av svar påpekande många också den mediala situation som råder. Att muslimer anser att medier är islamofobiska bör inte komma som en överraskning.

År 2017 var det över 64 000 mediainslag av olika slag, vilket motsvarar ca 175 inslag och artiklar per dag i genomsnitt (Aziz, 2018). Förra valåret mellan 1 januari och 30 juni 2018 är antalet 58 436 inslag och artiklar, av vilka 22 150 är artiklar i den tryckta pressen (Aziz, 2018). Dessa artiklar är inte enbart negativa, men som tidigare studier visat, är en stor del av det som rapporteras om muslimer och islam negativt (DO, 2015). Många av de som deltog i enkätundersökningen uttryckte att medier har en besatthet av att framställa muslimer som problem.

En av de mest allvarliga punkter som denna rapport lyfter är frågan kring förtroendet som svenska muslimer har för att politiker bryr sig om frågor som är viktiga för dem. Att 76 procent svarar att de har lite eller inget förtroende är ett demokratiskt problem vars börda ligger på politiker och samhället i stort. Under valåret har många demokratiinsatser gjorts i de bostadsområden där svenska muslimer bor. Dessa insatser är allt från så kallade demokratibussar till dörrknackning. Information om valet har detta år varit enormt. Resonemanget har varit att det är brist på kunskap och ointresse för demokrati som ligger till grund för att människor i dessa områden inte röstat. Rapporten visar att det finns en brist på samhörighet och förtroende för systemet, och även om rapporten är en indikation visar det ändå på att det inte nödvändigtvis är brist på kunskap och ointresse för valet som ligger till grund för det låga valdeltagandet i dessa områden, utan att det även kan ligga något i bristen på förtroende till dem nuvarande politikerna och systemet i stort. Att känna samhörighet och att känna sig representerad är viktigt i ett demokratiskt samhälle.

Slutligen vill vi lyfta några aspekter kring rapportens utformning. Rapporten behöver först och främst utvidgas, både i dess frågor men också i antalet respondenter. Ett större urval möjliggör för en större spridning i de olika segmenten samtidigt som fler frågor skulle kunna ställas som undersöker vart man bor, hur man bor, sysselsättning, språkbakgrund och antal år man varit bosatt i Sverige. Dessa frågor bidrar till en mer övergripande och nyanserad bild av svenska muslimers politiska slutsatser. Rapporten behöver också mer tid på sig att formuleras, prövas, genomföras och analyseras. Den rapport som nu läggs fram är alltså, återigen, en indikation kring de politiska frågor som sunnimuslimer i Göteborg med omnejd anser vara av vikt.

URVAL AV KOMMENTARER FRÅN ENKÄTUNDERSÖKNING

Jag är en del av det svenska samhället, jag vill inte bli särbehandlas på grund av min religion, min bakgrund eller min klädsel.

Definiera islamist!
Definiera extremism!

Se till att muslimer deltar i den politiska processen!

Jag anser att hedersvåld och extremism/radikalism är exempel på non-issues som används för att underminera utsatta människor och skapa en ursäkt att fortsätta förtrycket mot muslimer (och/eller människor med utländsk bakgrund) i Sverige. Att man lägger största fokus på muslimska friskolor, när man kan räkna antalet sådana i hela landet med två händer, är bara ett exempel på det.

Känner mig inte representerad som muslim och har lite förtroende för systemet

Rätta till ojämlikhet mellan fattiga och rika

Jag trivs i Hammarkullen, Hjällbo, Biskopsgården och Bergsjön mer än vad jag trivs i stan där jag bor.

Orolig för min plats i det svenska samhället, trots att jag är född och uppvuxen i Sverige.

KÄLLFÖRTECKNING

Abdullahi, Maimuna. 2016. *FORGOTTEN WOMEN: The impact of Islamophobia on Muslim women in Sweden*. Rapport/European Network Against Racism. Brussels. European Network Against Racism.

Ahmed, Saifuddin & Matthes, Jörg. 2017. Media representation of Muslims and Islam from 2000 to 2015: A meta-analysis. *International Communication Gazette* 79 (3): 219-244.

Axner, Marta. 2015. *Representation, stereotyper och nyhetsvärdering*. Rapport/Diskrimineringsombudsmannen. Uppsala. Diskrimineringsombudsmannen.

Aziz, Amanj. 2015. "Vi måste problematisera slöjan!" – Görs det eller inte?. Nyans:Muslim [Blogg]. 5 oktober. <http://www.nyansmuslim.se/2015/10/05/vi-maste-problematisera-slojan-gors-det-eller-inte/> (Hämtad 2018-09-05)

Aziz, Amanj. 2018. Pratar medier om muslimer eller islamister? – En genomgång av svenska medier 2017. Nyans:Muslim [Blogg]. 19 mars. <http://www.nyansmuslim.se/2018/03/19/pratar-medier-om-muslimer-eller-islamister-en-genomgang-av-svenska-medier-2017/> (Hämtad 2018-09-05)

Aziz, Amanj. 2018. Halvåret 2018 om muslimer och islam i medier. AmanjAziz09 [Blogg]. 30 augusti. <https://amanjaziz09.wordpress.com/2018/08/30/halvaret-2018-om-muslimer-och-islam-i-medier/> (Hämtad 2018-09-05)

Göteborgs stad. 2018. Göteborgsbladet 2018. [Hemsida]. <http://statistik.goteborg.se/Statistik/Faktablad/Goteborgsbladet/Goteborgsbladet-20171/> (Hämtad 2018-09-06)

Hübinette, Tobias. 2017. Hur många muslimer finns det i Sverige? Kanske är en tiondel av befolkningen svenska muslimer. [Blogg]. 14 mars. <https://tobiashubINETTE.wordpress.com/2017/03/14/muslimer-sverige-minoriteter/> (Hämtad 2018-09-05)

Statistiska Centralbyrån. VANLIGARE ATT RÖSTA I RIKSDAGSVALET PÅ SENARE ÅR. [Hemsida]. <https://www.scb.se/hitta-statistik/sverige-i-siffror/val-och-partier/valdeltagande> (Hämtad 2018-09-05)

